

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО
РАДА ДИРЕКТОРІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТРАНСПОРТУ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НУ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

**МОВА Й ЛІТЕРАТУРА У ВИМІРАХ
СЬОГОДЕННЯ: МОВОЗНАВЧИЙ ТА
ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ
(до Міжнародного дня рідної мови)
Матеріали
IV Всеукраїнської
науково-практичної конференції
педагогічних, науково-педагогічних працівників та
студентів**

*Перелік міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій
у 2024 році (Лист ІМЗО від 04.01.2024 №21/08-7)*

Чернігів
21 – 22 лютого 2024 року

УДК 811. 161.2 (076.6)

М75

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 10 від 29.02.2024 р.

Редакційна колегія:

- Новомлинець О.О. ректор Національного університету «Чернігівська політехніка», доктор технічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, лауреат Премії Кабінету Міністрів України
- Радченко В.М. голова Ради директорів закладів фахової передвищої освіти Чернігівської області, директор Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж транспорту та комп'ютерних технологій Національного університету «Чернігівська політехніка», кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України
- Заліський А.А. ректор Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського, кандидат філософських наук, доцент, заслужений працівник освіти України
- Давидова Т.М. начальник відділу професійної, вищої освіти і науки Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації, кандидат педагогічних наук
- Грона Н.В. доктор педагогічних наук, доцент, викладач-методист, голова циклової комісії викладачів української мови і літератури Комунального закладу «Прилуцький гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Івана Франка» Чернігівської обласної ради
- Ковальова І.О. кандидат філологічних наук, доцент кафедри філософії і суспільних наук Національного університету «Чернігівська політехніка»
- Молочко С.Р. завідувач кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання, методист відділу суспільно-філологічних дисциплін Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д.Ушинського, регіональний координатор мовно-літературної освітньої галузі НУШ
- Ющенко В.В. голова методичного об'єднання викладачів філологічних дисциплін закладів фахової передвищої освіти Чернігівської області, викладач-методист Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж транспорту та комп'ютерних технологій Національного університету «Чернігівська політехніка»

М75 **Мова й література** у вимірах сьогодення: мовознавчий та лінгводидактичний аспекти: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції педагогічних, науково-педагогічних працівників та студентів (м. Чернігів, 21-22 лютого 2024 р.). Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 436 с.

Збірник містить статті учасників IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мова й література у вимірах сьогодення: мовознавчий та лінгводидактичний аспекти», яка була присвячена Міжнародному дню рідної мови. Дослідники різних фахових рівнів ставлять і розв'язують проблеми широкого наукового діапазону в галузі філології та лінгводидактики.

Для науково-педагогічних працівників, магістрів, магістрантів, учителів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, власних імен, географічних назв, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», під час використання наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

УДК 811. 161.2 (076.6)

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024

ЗМІСТ

Секція 1. Інноваційні освітні практики

Базилюк Н.А. ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»	16
Батрак Н.В. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	18
Бєловол В.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНТЕГРАЦІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У САМОРЕГУЛЬОВАНЕ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ	22
Бідна Л.В. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ КОЛЕДЖУ	25
Бойко Я.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ГРУПОВОЇ РОБОТИ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	28
Вовк О.А. ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	31
Грицан Л.О., Рославець Л.М. ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	33
Груздьева О.В. ДИСТАНЦІЙНА ПІДГОТОВКА ДО НМТ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	36
Давидова Т.М. ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	39
Довбня В.М. СУЧАСНІ ЕЛІТАРНІ КОНЦЕПЦІЇ: ЦІННОСТІ, КОДИ МОВИ І МИСЛЕННЯ. МЕТААНТРОПОЛОГІЯ СУСПІЛЬСТВА ХХІ СТОЛІТТЯ	41
Долгопол О.О., Кір'янова О.В. ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСУ ШІ У ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У ЗВО ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ	45
Дудченко А.С. ТВОРЧА СПІВПРАЦЯ ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ ЗФПО З БІБЛІОТЕЧНОЮ СИСТЕМОЮ МІСТА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	47

Івашенцева Є.Г. HOW TO EFFECTIVELY USE CHATGPT FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES./ ЯК ЕФЕКТИВНО ВИКОРИСТОВУВАТИ CHATGPT ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	50
Ковальська О.В. ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	54
Комзол Б.С. РОЛЬ ВІЗУАЛІЗОВАНОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ В ЗМІСТІ ШКІЛЬНОГО УРОКУ	57
Кравець О.В. ЗАСТОСУВАННЯ GOOGLE ДОДАТКІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	59
Кузьменкова С.М. ІНТЕГРАЦІЯ МОВНИХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК У НАВЧАННІ СЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ В МЕДИЧНИХ КОЛЕДЖАХ	61
Левицька М.В. СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ МЕМІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	63
Леонова О.А ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС	65
Мазепа І.П. ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	68
Мелашенко Х.М., Лілік. О.О. ІНТЕРНЕТ-МЕМ ЯК ДОДАТКОВИЙ ІНСТРУМЕНТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	70
Мельник О.Є. ПРО СТАН ТА РОЗВИТОК НУ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ІНСТИТУЦІЇ	72
Михайленко І.І. ЗАСТОСУВАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА РЕСУРСІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОВНОГО НАВЧАННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У КОЛЕДЖАХ	74
Міщирікова Л.О., Бурлака Г.В. ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ПРАКТИКИ ЯК ШЛЯХ ДО ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ХАРКІВСЬКОГО МАШИНОБУДІВНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ	76
Молочко С.Р. МИСТЕЦТВО МОВИ І МОВА МИСТЕЦТВА	78

Нещерет С.А. ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВОЄННИЙ ЧАС	83
Ніколаєнко Н.Г. СПОСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО КОНТЕНТУ НА ЗАНЯТТЯХ СЛОВЕСНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЦИФРОВОЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ОСВІТИ	85
Омельченко В.В. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ СТВОРЕННЯ СПІЛЬНИХ GOOGLE ПРЕЗЕНТАЦІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	88
Перевозник Л.О. ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ФІЛОЛОГІЧНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН	91
Савченко Єгор, Пономаренко Н.П. КРАЄЗНАВЧІ МЕДІАРЕСУРСИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	94
Саноян А.О., Кірко Н.В. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНИХ ПРАКТИК У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	96
Смарчевська Л.В. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ У КОНТЕКСТІ ЗМІСТОВОЇ ЛІНІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»	98
Сохач Л.М., Дуліченко А.В. ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ФІЛОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ	101
Старинець Г.В. ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ЛІТЕРАТУРИ	104
Стахова І.А., Франчук Н.Л. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	108
Суліменко Н.М. ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ПРАКТИКИ	111
Тракун М.Н. МЕТОДИКА CLIL У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	113
Усок О.В. ВЛАСНА ТВОРЧІСТЬ ВИКЛАДАЧА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЯК ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ	116
Хоменко О.М. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИК ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	118

Шестакова С.О. ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНОГО ПРОФІЛЮ	121
Шкребець Н.В. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ЯК ЧИННИК ДІЄВОСТІ ЗНАНЬ	124
Шумейко З.Є., Баталова Я.А. ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕНІТЕНЦІАРІЇВ	126
Ющенко В.В. ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТАХ: КЛЮЧ ДО ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ	128
Янків М.С. ВІДКРИТТЯ ОСОБИСТОСТІ ПИСЬМЕННИКА КРІЗЬ ПРИЗМУ БАЙОПІКІВ	131

Секція 2. Актуальні питання формування ключових компетентностей мовної особистості здобувачів освіти

Балюнова С.А. СТВОРЕННЯ АУДИОДОДАТКА ДО КУРСУ «АНГЛІЙСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ» ДЛЯ РОЗВИТКУ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ	134
Белік Т.А., Грунська І.М. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ ТА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ – ПЕРЕДУМОВА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ	137
Бойчук Т.В. МЕТОД МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВНОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ФАХОВИХ КОЛЕДЖІВ	139
Волошина С.О., Липа В.Д., Михайленко І.І. ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ	142
Гайдук В.М. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	144
Гальонка Олексій Анатолійович, ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ СВЯТО ШКОЛЯРІВ	147

Гейдел А.М. СПЕЦИФІКА РОБОТИ З ПРИКАЗКАМИ ТА ПРИСЛІВ'ЯМИ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	148
Гирич В.В. СУЧАСНІ ЗАСОБИ НАОЧНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЛОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ	152
Гордієнко І.М. ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)	154
Губа О.П. ВПЛИВ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ В СПОРТИВНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА САМОБУТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	157
Гужва О.І. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	159
Довгоруц О.П. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ FORMATION OF THE KEY COMPETENCIES OF STUDENTS' LANGUAGE PERSONALITY DURING FOREIGN LANGUAGE CLASSES IN PROFESSIONAL PRE-HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENTS	162
Зелінська О.М. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩА НА ВЖИВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СЕРЕД КОРИСТУВАЧІВ	165
Кабаненко А.М. ОСУЧАСНЕННЯ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК МОЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО СПЕЦІАЛІСТА	168
Карач Н.М. ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	172
Кашуба Н.В. ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ В ПОЧАТКОВОМУ КУРСІ «УКРАЇНСЬКА МОВА»	174
Кизименко О.М. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ STEM-ОСВІТИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	176
Ковальова І.О. СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАГАДКИ	179

Комарівська Н.О., Колеснік К.А. УПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МЕТОДИЧНИХ ПРИЙОМІВ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ НА УРОКАХ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ	181
Компаній О.В. ТЕКСТОТВОРЧІ МОЖЛИВОСТІ МОВНИХ ОДИНИЦЬ	184
Кульбабська О.В. МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРИЙОМУ ЕТИМОЛОГІЗАЦІЇ СИНТАКСИЧНИХ ТЕРМІНОПОНЯТЬ У ВИФОРМУВАННІ ЛІНГВІСТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ФІЛОЛОГІВ-БАКАЛАВРІВ	187
Кучеренко І.А. ГУМАНІЗАЦІЯ – ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ	190
Лагола І.М. ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ	193
Литвиненко О.В. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ЯК КЛЮЧ ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ	196
Лобко Т.В. ФОРМУВАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБОМ СТОРІТЕЛІНГУ	198
Лозова Н.Г. ПРАВОПИСНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЖУРНАЛІСТА	201
Лук'яненко Л.М. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)	204
Матюшкіна Т.П. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО МОВЦЯ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	206
Мамчур Л.І. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО	209
Пехота О.В. ЗАГАЛЬНОДИДАКТИЧНІ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	212
Рибальченко В.О. ВАЖЛИВІСТЬ МОВНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ: ДОСВІД ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ	215

Сидоріна О.В. РИСИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ТВОРАХ УКРАЇНСЬКИХ МИТЦІВ	217
Сіранчук Н.М. РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ – МОРАЛЬНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	219
Слижук О.А. ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 7 КЛАСУ НУШ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАНТАСТИЧНИХ ТВОРІВ	222
Собко В.О. ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПОЧАТКОВІЙ МОВНІЙ ОСВІТІ	225
Тимошук В.В., Ющенко В.В. РОЛЬ МОВНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ПРОГРАМІСТІВ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ	227
Трошина С.В. РОЛЬ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У МОВНІЙ ТКАНИНІ НОВЕЛ ГРИГОРА ТЮТЮННИКА	229
Устименко А.П. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	232
Фокіна Т.І., Полінок О.В. АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ НА ЗАСАДАХ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПІДХОДУ	235
Шатілова Н.О. ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЕТИКЕТНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНЯ ЗЗСО НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	237
Ющенко Є.В. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	240
Яковенко Т.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ НА ОСНОВІ РЕТРОСПЕКТИВНОГО МЕТОДУ ЗАНУРЕННЯ В МОВНИЙ МАТЕРІАЛ	242

www.arabanko.ru

Секція 3. Українська мова та література в глобалізованому світі: проблеми розвитку

Акопян А.В., Симоненко І.А. ЕВФЕМІЗАЦІЯ ЯК СТИЛІСТИЧНИЙ ПРИЙОМ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	248
Антошина Л.В. ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	251
Бабин Н.Б., Кнобель О.Т. НЕОЛОГІЗМИ В ІНФОРМАТИЦІ: НОВІ ТЕРМІНИ ДЛЯ НОВОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО СВІТУ	254
Бабійчук Т.В. РОМАН «НЕЙМОВІРНА» ІРЕН РОЗДОБУДЬКО В ЗФПО	256
Безпалько Н.А., Гуменюк Г.Н., Данко Т.В. КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ: ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В ХХІ СТОЛІТТІ	259
Биконя Д.С., Попружна О. В. ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ВТРАТА ЧИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ?	262
Бікетова М.М., Шумінська Т.М. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ	264
Білашенко К.М., Саноян А.О. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ	267
Бовтач О.М. МОВА ЯК УНІВЕРСАЛЬНА ФОРМА ІСНУВАННЯ КУЛЬТУРИ	296
Борисов О.О., Васильєва О.Г. СТРАТЕГО -ТАКТИЧНА ЛІНІЯ ДІАЛОГУ	271
Братак А.В., Біла І.П. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	273
Бужикова Т.О., Розмариця С.А. ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ – КЛЮЧ ДО ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА СПІВПРАЦІ	276
Варуша А.С., Черняк Д.С., Ющенко В.В. СЛЕНГ МОЛОДІ ЧЕРНІГОВА: МОВНА ЕКСПРЕСІЯ ТА КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ	278
Ващенко Т.О., Сазонова О.В. ЛІТЕРАТУРНА КАЗКА: ТРАНСФОРМАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ КОДІВ ЯК ВІДГОМІН НА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ЗМІНИ В СУСПІЛЬСТВІ	280

Гребенюк А.О., Ющенко В.В. РОЛЬ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО АСПЕКТУ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	283
Грона Н.В. ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА В АСПЕКТІ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПІДХОДУ	284
Губа Ю.І. СУРЖИК ЯК СОЦІОЛЕКТ МОВЦІВ СУМЩИНИ	288
Дерюгіна Л.М. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ	290
Дюкар К.В. ЯВИЩА РІВНЯ НЕО ЯК ВЕРБАЛІЗАТОРИ НАРАТИВІВ МІЛІТАРИДИСКУРСУ 2014–2024 рр.	293
Ємець Л.В. МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	295
Жайворонок А.В. ЩОДО СТАНДАРТУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	298
Жила С.О. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РОМАН ВІКТОРА ДОМОНТОВИЧА «АЛІНА Й КОСТОМАРОВ»	300
Івасюк О.О. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	304
Кемпа В.В. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ З ВИВЧЕННЯ ЧАСТИН МОВИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	307
Зіберт М.С., Мосінець І.Є., Попружна О. В. УКРАЇНСЬКА МОВА В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	310
Кисла О.М. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЕКОЛОГІЧНА ГРАМОТНІСТЬ І ЗДОРОВЕ ЖИТТЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	312
Клепак А.С. МОВА ТА СУСПІЛЬНА СВІДОМІСТЬ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	315
Корнєєва В.В., Кондратенко С.І ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ	317

Корнієнко В.С., Грона Н.В. ТАЇНА ЧИСЛА ТРИ. ІРРАЦІОНАЛЬНІ СМИСЛИ ЧИСЛОВИХ ОБРАЗІВ У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА	320
Королюк Г.Ф. ТЯЖКА ДОЛЯ ІММІГРАНТІВ З УКРАЇНИ ЯК СЮЖЕТНА КАНВА РОМАНУ І. РОЗДОБУДЬКО «Я ЗНАЮ, ЩО ТИ ЗНАЄШІ, ЩО Я ЗНАЮ»	323
Косінова О.М. ТВОРИ ПОЛЯ ВЕРЛЕНА В ПЕРЕКЛАДАХ МИКОЛИ ВОРОНОГО	325
Костюченко Ю.С., Грона Н.В. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЛІРИЧНОЇ ПОЕЗІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	328
Котелевська Л.Д. РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	331
Лисенко А.В., Андрейко С.С. РІДНА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО Й ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	333
Лукаш Ю.В. ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ШЛЯХОМ ОСМИСЛЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ТА ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ НАДБАНЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	336
Ляшенко Г.В. ЧИТАННЯ Й ЛІТЕРАТУРА У СВІТЛІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	339
Пилипенко С.В. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА	341
Подановська Г.В. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ ТА РОБОТИ З ДИТЯЧОЮ КНИЖКОЮ	345
Подтергер О.М. ІСТОРИЧНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОВНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ	348
Польова Ю.А., Сазонова О.В. СТЕПАН РУДАНСЬКИЙ В УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ	350
Попружна О.В. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТУ ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА МОВНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ	352
Семенюк В.М. ЕВОЛЮЦІЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ У ТВОРАХ Т.Г. ШЕВЧЕНКА	353
Ситор О.О. СУЧАСНІ ФОРМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА УКРАЇНСЬКОЇ СЛОВЕСНОСТІ	357
Соколовська Л.М. «ЛЕКСИКОНЪ СЛАВЕННОРОССКІЙ І ИМЕНЪ ТЛЪКОВАНІС» – ОДИН ІЗ НАЙДАВНІШИХ СЛОВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	360

Токаренко Наталія, Пономаренко Н.П. РОЛЬ МОВНИХ ЗАСОБІВ У СТВОРЕННІ ЕКСПРЕСИВНИХ ТЕКСТІВ ОНЛАЙН-МЕДІА	363
Трофимішина Т. М., Кривець Н. В., МОВНА САМООСВІТА: СТРАТЕГІЇ, МЕТОДИ ТА ДОСЯГНЕННЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	365
Тяпкова О.А., Жила С.О. РОМАН ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА «МОСКОВІАДА» ЯК ЯСКРАВИЙ ЗРАЗОК ПОСТМОДЕРНУ	368
Умінська О.В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПРИ ОБГОВОРЕННІ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СЬОГОДЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	370
Хоменко А.М. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ НА УРОКАХ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ	372
Хропата С.І. МОВНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ: КЛЮЧ ДО РОЗУМІННЯ ТА ЗЛАГОДИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	375
Цибульський В.Ф., Ющенко В.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПРОГРАМІСТІВ	377
Шостка М.М. КУЛЬТУРА, ЗВИЧАЇ ТА ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В КОНТЕКСТІ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ	379
Шумлянська Н.Б., Шумлянська Д.В. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ	381
Яценко О.В. СУСПІЛЬНО-ІДЕЙНА СУТНІСТЬ ПОЕМИ «СОН» Т. Г. ШЕВЧЕНКА ЧЕРЕЗ ВІДКРИТТЯ ІСТОРИЧНОЇ ТА ПОЕТИЧНОЇ ПРАВДИ	384

Секція 4. Інформаційно-психологічний комфорт особистості в кризових умовах сьогодення

Базиль Т.О. ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО РЕСУРСУ ВИКЛАДАЧА В КРИЗОВИХ УМОВАХ	388
Баранова В.М. РОЛЬ МАНІПУЛЯТИВНОГО СКЛАДНИКА ЗАГОЛОВКІВ ІНТЕРНЕТ- ВИДАНЬ У ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ	390
Веренич Л.В.	392

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ КОМУНІКАЦІЇ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ	
Вишник О.О.	395
ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМФОРТ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	
Волкова О.В.	397
ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	
Димовська А.К.	399
«THE WAR: THE CHILDREN WHO WILL NEVER GET TO READ BOOKS»: УКРАЇНСЬКИЙ ВОЄННИЙ СТОРИТЕЛІНГ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ	
Долинська Л.М.	402
СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК КРОК ДО САМОСТІЙНОСТІ ТА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	
Клименко К.О., Лозова Н.Г.	405
СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ АГЕНТИВІВ У ГАЛУЗІ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ	
Климчук Н.В., Пастушак Т.Й.	408
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ ЕМОЦІЙНОГО ДИСКОМФОРТУ ШКОЛЯРА	
Мелащенко С.В.	411
ВИВЧЕННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	
Погребна О.Й.	413
ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВІЙНИ	
Ракоїд О.Л.	416
ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВА ТЕХНОЛОГІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	
Хоменко Є.О.	419
ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ	
Ющенко В.В.	421
ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ФІЛОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ	

нання, що розкривається через відчуття присутності Бога, душевне замилювання, звернення до Бога через серце, потяг до духовного, невідомого, таємничого:

Молюсь і вірю. Вітер грає
І п'яно віє навкруги,
І голубів тремтячі зграї
Черкають неба береги.
І ти смієшся, й даль ясніє,
І серце б'ється, як в огні,
І вид пречистої надії
Стоїть у синій глибині [2].

Таким чином, в українській ментальності серце є центром світоглядних засад. Кордоцентричний компонент ідентичності українського народу – це екзистенція, що виступає основою буття, його рушійною і мотиваційною силою. Українські митці вважали, що їхня творчість має врятувати людське «серце» від черствіння та деградування у вирії суспільних і соціальних проблем. Саме цей мотив є типовим для української культури, адже пов'язаний із християнськими засадами, згідно з якими духовність людини розглядалася як божественна.

Список використаних джерел:

1. Гнатюк Я. С. Український кордоцентризм у конфлікті міфологій та інтерпретацій: Монографія. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010. 184 с.
2. Рильський М. Поезії. Молюсь і вірю. URL: <https://www.ukrplib.com.ua/books/printit.php?tid=6176> (Дата звернення 10.02.2024).
3. Шевченко Т. Твори в п'яти томах, том 1. Поетичні твори (1837 – 1847). К.: Дніпро, 1978. 374 с.
4. Шумка М.Л. Символізм у філософській культурі України: автореф. канд. філософ. наук: 09.00.05 / Львівський національний ун-т ім. І.Франка. Львів, 2001. 29 с.

Сіранчук Наталія Миколаївна

доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
n.siranchuk@kubg.edu.ua

РОЗВИТОК ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ – МОРАЛЬНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Анотація. *Тези висвітлюють освітній потенціал творів класичних українських письменників для розвитку читацької компетентності учнів початкової школи.*

Пропоновані для вивчення твори ефективно впливають на моральне становлення особистості учня, спонукають задумуватись над шляхами реалізації людини в українському суспільстві.

Ключові слова: *читацька компетентність, моральне становлення особистості, українська класична література, поведінкова освітня діяльність, моральне виховання.*

В освітній стратегії України пріоритетною стає гуманістична парадигма, орієнтована на особистість. В умовах реалізації національної концепції навчання і виховання учнів ставляться нові вимоги до підготовки учнів початкової школи [1, 6].

Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, Державні стандарти початкової, базової і повної середньої освіти спонукають до пошуку продуктивних шляхів підвищення якості освіти, мовної зокрема, що передусім зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування, розроблення й упровадження низки предметних і ключових компетентностей в учнів початкових класів [4, 47].

Розвиток читацької компетентності засобом творчої спадщини українських письменників (Т. Г. Шевченка, І. Я. Франка, М. М. Коцюбинського, Лесі Українки) має велике значення для становлення особистості учня початкової школи.

Видатні українські письменники розуміли перетворюючу роль поведінкової освітньої діяльності в житті людини. Вони підкреслювали, що любов до праці – це громадський обов'язок кожного, необхідна умова існування і розвитку людства. Українські письменники відводили цій темі вирішальну роль у формуванні патріота України, здатного боротися за краще майбутнє свого народу.

У публіцистичних та літературно-критичних статтях, художніх творах автори показали, що тільки в поведінковій освітній діяльності розвивається і формується людина, що все прекрасне в ній – завдяки праці. Праця гартує характер, розвиває стійкість, мужність, наполегливість. Ось чому її можна вважати основою у вихованні підростаючого покоління.

З їх творів відомо, що деякі можновладці зневажливо ставились до праці, особливо фізичної, виховуючи у дітей зневагу до тих, хто чесно працює. У таких сім'ях нерідко виростали нероби, гульвіси, ледарі, нікчемні, корисливі і, зрештою, – нещасні люди, як це показано у творах українських письменників.

По-іншому виховувалися діти у сім'ях середнього класу та бідних. Саме тут, підкреслювали письменники, формувалися такі позитивні якості особистості, як життєва активність і самостійність, повага до старших і практичний розум, а особливо – любов до праці. Добре знаючи життя і побут простих людей, українські письменники зобразили страхітливі картини непосильної праці трудівників і їхніх дітей. І водночас вони стверджували: мораль людей, які вміють працювати значно вища, ніж у людей, які працювати не звикли.

Розвитку читацької компетентності учнів початкових класів сприяє ознайомлюються з казкою М. М. Коцюбинського «Десять робітників». Учні уявляють образ жінки-трудівниці, яка в праці знаходить втіху і задоволення. Допомагають їй у цьому десять помічників – десять пальців. Здобувачі початкової освіти, прочитавши казку, починають розуміти, що лише в праці людина може знайти своє щастя.

Т. Г. Шевченко в низці своїх творів змалював родини звичайних сільських людей, де хоча й панувала бідність, проте щоденна праця дорослих була прикладом для дітей. Зокрема, у повісті «Близнюки» йдеться про те, як батьки, самі шануючи людей праці, прагнуть прищепити це і своїм синам – Зосиму та Савватію. Брати і ростуть такими. Однак згодом, уже навчаючись у різних закладах освіти, один із них – стає працюючою людиною, а Зосим – неробою, з низькими моральними переконаннями.

У творах українських письменників червоною ниткою проходить важлива думка: батьки мають бути хорошим взірцем для своїх дітей. Наприклад, оповідання І. Я. Франка «У кузні». Автор з великою любов'ю згадує батьків, які прищепили йому любов до праці, розуміння її користі і необхідності. Іван Якович підкреслював, що завдяки праці в сім'ях простих людей виростають не просто собі мрійники, а люди сильної душі і світлого розуму.

Прочитавши оповідання М. М. Коцюбинського «Харитя», Панас Мирний писав: «У такій невеличкій приповіді та такого багато сказано! Та як сказано!»[2, 387] Справді, створюючи привабливий образ сільської дівчинки Хариті, письменник виступає як вдумливий педагог, знавець психології дитини і як оригінальний митець, що володіє секретами художнього бачення дійсності. Хариті притаманне щире почуття любові до матері, прагнення допомогти їй у важку хвилину. Мати захворіла і дівчинка сама все робить по-господарству. «З дверей виткнулось спершу відро, до половини заповнене водою, далі русява головка дівчинки, нахилена набік до відра... В хату увійшла Харитя і поставила коло печі відро. Їй було вісім років. Десь дуже важким видалось Хариті те відро з водою, бо, поставивши його на землю, хвилинку стояла нерухомо, спершись на припічок і важко дихаючи. Ліва рука від надзвичайної ваги зомліла, і Харитя не могла її зігнути»[3, 22]

В основі цього оповідання – народний погляд на формування правильної поведінки людини. Діти, переймаючись щоденними турботами дорослих, починають усвідомлювати себе у праці як особистості. Ледве зіп'явшись на ноги, вони через життєву необхідність стають помічниками старших.

Формуючи читацьку компетентність учнів початкової школи варто використовувати казку Лесі Українки «Лелія». З глибокою любов'ю показала письменниця життя дівчинки Мар'яни і її молодшого братика Івася. Сестра любить працювати, а, дивлячись на неї, працює й Івась. Вони разом поливають квіти. Мар'яна сама могла б це робити, проте знає, яка то втіха і для малого. Поетеса переконана, що така праця приносить малюкові радість, а потім стає його життєвою необхідністю. Крім того, вона вважала, що навіть хворою в міру своїх сил і можливостей дитина має працювати. Це, насамперед, допоможе подолати недугу. І тому дуже важливо, щоб дорослі зуміли допомогти їй у цьому. Приклад тому – життя самої Лесі Українки, яка, тяжко хворіючи, не полишала праці.

У нарисі «Сліпець» розповідається про незрячу дитину, яка знаходиться в лікарні. Коли їй дорослий чоловік запропонував плести кошики, вона з великим бажанням почала це робити. А пізніше, дізнавшись, що дорослий дядько, який теж хворів, стомився, готова була закінчити роботу і за нього.

Діти у яких розвинена звичка систематично працювати, не боялися труднощів. Праця гартує їхню волю, характер, розвиває розум. У поемі «На руїнах» Леся Українка показала, як дівчатка-підлітки з селянських сімей допомагають батькам.

Т. Г. Шевченко, І. Я. Франко, М. М. Коцюбинський, Леся Українка глибоко усвідомлювали гостру необхідність підготовки особистості, здатної досягнути самореалізації у суспільстві. Але самореалізація людини в суспільстві, особливо в українському суспільстві вимагає твердості духу, фізичної загартованості, стійкості характеру і переконань, що гартуються працею. Ось чому українські письмен-

ники надавали такого великого значення вихованню поваги до праці, вважаючи її основним фактором у моральному становленні особистості.

Пропоновані для вивчення твори допоможуть учителю початкової школи ефективно вплинути на розвиток читацької компетентності учнів засобом аналізу змісту прочитаного та глибокого впливу на моральне становлення особистості дитини.

Список використаних джерел:

1. Грона Н.В. Підготовка студентів педагогічних коледжів до формування у молодших школярів текстотворчих умінь. Ніжин : ПП Лисенко, 2017. 592 с.
2. Мирний Панас. Твори в п'яти томах (Класичне видання 1954-1955 років). Київ, 1955. Т. 3. С. 387
3. Коцюбинський М. М. Зібрання творів у семи томах (Класичне видання). Київ, 1973. Т. 1. С. 22.
4. Сіранчук Н.М. Формування лексичної компетентності в учнів початкових класів на уроках української мови. Культуромовна особистість фахівця у ХХІ столітті: збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 6 грудня 2018 року)/ за ред. О. М. Семеног. – Суми: Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. – випуск 2. – С.47-52.

Слижук Олеся Алімівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу
навчання української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України,
olesja_2014@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 7 КЛАСУ НУШ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАНТАСТИЧНИХ ТВОРІВ

Анотація. У статті розглянуто систему компетентнісно орієнтованих завдань з української літератури, спрямовану на розвиток ключових компетентностей Нової української школи. Акцентовано на компетентнісному потенціалі художніх фантастичних творів. Запропоновано підходи до інтеграції навчальних завдань у процесі уроків літератури в 7 класі.

Ключові слова: урок літератури, читацька компетентність, ключові компетентності, Нова українська школа, підручник української літератури.

Основними завданнями реформування літературної освіти у процесі реалізації концепції «Нова українська школа» є оновлення змісту й пошук ефективних методик навчання. Пошук шляхів вирішення цих стратегічних завдань відбувається в процесі програмотворення, написання підручників та моделювання уроків літератури.

Модельна навчальна програма з української літератури для 7-9 класів авторського колективу Інституту педагогіки НАПН України [3] поєднує підходи НУШ – особистісно орієнтований, компетентнісний, діяльнісний, а також передбачає роз-

Наукове видання

**МОВА Й ЛІТЕРАТУРА У ВИМІРАХ СЬОГОДЕННЯ: МОВОЗНАВЧИЙ
ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ:**

**Матеріали
IV Всеукраїнської
науково-практичної конференції
педагогічних, науково-педагогічних працівників та студентів
Перелік міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій
у 2024 році (Лист ІМЗО від 04.01.2024 №21/08-7)**

Друкується за оригінальними авторськими текстами.
Редакційна колегія не несе відповідальності
за авторську редакцію поданих матеріалів.

Технічний редактор – І. П. Борис

Видання друкується за авторським редагуванням

Підписано до друку 01.03.2024
Гарнітура Times New Roman
Замовлення №

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 29,79
Ум. друк. арк. 25,57

Папір офсетний
Тираж 50 пр.

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3/4
(04631)7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.